

KALÁSZ LÁSZLÓ
a Szendrői Apáczai Csere János Általános Iskola igazgatója
könyvbemutatón elmondott beszéde

„Hornyák Gyula műve: „A múlt idő emlékezetének könyve”.

Jelentős néprajzi munka.

A néprajztudomány egyik fő ága az európai néprajzkutatás, amely az egyes európai népek parasztságának tárgyait, művészetét és szóbeli hagyományainak gyűjtését és vizsgálatát jelenti.

A galvácsiak képes könyve erre a feladatra is vállalkozik azáltal, hogy a galvácsi kultúra és életmód megrajzolását alapvető feladatának tekinti. E kultúra értékei adják meg Galvács község arculatát, és egyben az itt élők és innen elszármazottak összetartozását is bizonyítja.

Jelentős szociológiai – szociográfiai tanulmány.

Olyan, a szociológiával rokonságban álló társadalomrajz, amely szépirodalmi műfajú leírása Galvács életének. Életre kelnek a könyvben az emberek közötti kapcsolatok, az e kapcsolatokat meghatározó és befolyásoló tényezők, és a társas kapcsolatok során kialakuló csoportok, az intézmények és szervezetek.

S nem utolsósorban jelentős helytörténeti munka, melynek létrejötté három okból-indítékból is fontos térségünk, azon belül legfőképpen a galvácsi emberek számára.

Az egyik alapvető, eredendő ok az, hogy az emberi élet, abban a magától értetődő tényben rejlik, hogy az események valahol történnek, a folyamatok valahol zajlanak. Az ember legközvetlenebbül egy szűkebb helyhez kapcsolódik: szülőföldjéhez, lakó- és munkahelyéhez, egykori iskolájához; erről szeretne legtöbbet tudni, és ebből a szoros érzelmi-értelmi kötődésből fakad a vágy a szűkebb haza múltjának megismerésére.

Van egy másik nagyon fontos indíték is: az a tudományos felismerés, hogy egy-egy nemzet, ország múltja, jelene jelentékeny részben a helyi jelenségekből, folyamatokból tevődik össze, és ez utóbbiak beható tanulmányozása, részletező feltárása mintegy feltétele az ország, a nemzet kellően árnyalt története bemutatásának.

Napjainkban még egy, mindinkább érzékelhető motivációra figyelhetünk fel. A globalizálódás hatalmas és alighanem feltartóztathatatlan, ám az egyes ember számára nehezen megfogható, átélhető, ugyanakkor bizonytalanságokkal terhelt áramlatában a nemzeti és helyi értékek, a történelmi hagyományok jelentik a biztos fogódzót, a lelki és erkölcsi támaszt.

Ezen értékek feltárásában, megismertetésében, az azonosságtudat erősítésében felbecsülhetetlen szerepe van Hornyák Gyula helytörténetírói munkásságának.

„A globalizáció nem fogja megszüntetni a helyi kultúrákat: egy nyitott világban valamennyi értékes és túlélésre méltó részük megtalálja majd azt a termékeny talajt, amelyen virágba borulhat.”

Ez a könyv a galvácsi helytörténet rózsafája.

Hornyák Gyula szépirodalmi – publicisztikai alkotása a szülőföld, a lakó- és munkahely, az egykori iskola múltjának feltárásával erősíti a szűkebb környezethez való érzelmi-értelmi kötődést, a hajdani örökség és a mai eredmények megbecsülését, és ezáltal hatékonyan közreműködhet az összetartozás érzésének felkeltésében, a nemzeti öntudat erősítésében, a hazaszeretet elmélyítésében. A lokálpatriotizmus ugyanis az egyik legnemesebb emberi tulajdonság, a hazafiság megnyilvánulási formája; úgy, ahogy azt Eötvös József máig érvényes módon írta:

„Az egész hazát csak eszmében foghatjuk fel, s így azon szeretet, mellyel az egyes falujához vagy környékéhez ragaszkodik, tulajdonképp azon kapocs, mely őt a hazához köti.”

Az író galvácsi gyökereiből táplálkozik. A galvácsi múlt a mai napig erőt ad számára. Amit kapott, abból egy kis szeletet ma ad vissza Galvács lakóinak. Köszönetét a Galvácsiak képes könyve formájában nyújtja át most számunkra.

Hornyák Gyula e művében „A község története dióhéjban” című nyitófejezettel és a könyv végén található „Dokumentum és képtár” foglalja ékes keretbe Galvács élő történelmét.

Először sorjáznak az utcák: Bereg út, Fő út, Tanács út, Újsor út...- egyúttal képekben jelennek meg a házak és a bennük élő vagy az onnan elszármazó emberek. A családtörténetek megható sora végén érezzük: ez egy egészet, kereket alkotó közösségrajz. Hiszen a szerző az utcákon, a házakon kívül hű képet rajzol a közösség szívéből, szeretetéről és összetartozásáról is.

Ezt az egyébként is hiteles pillanatfelvételt varázsolják még emberközelibbé, még magasztosabbá a galvácsi emberek visszaemlékező, élményfelelevenítő írásai.

Így válik ez a könyv egyedülálló szociológiai, néprajzi és egyben történelmi munkává.

„Hagyj hát jelet, nevet, egy szót, örökölni, az utánunk jövőknek!”

Hornyák Gyula kitűzött célját maradéktalanul elérte. Kérdemelte hát a galvácsi közösség köszönetét.

Ezért ajánlom jó szívvel a Galvácsiak képes könyvét nem csak a galvácsi lakosoknak, hanem mindazoknak, akik hisznek az összetartozás erejében, mindazoknak, akik példát akarnak látni egy mintegy 9 évszázados hagyományokból építkező, élő közösség életéből.”